

A lóállományok járványügyi helyzete Szlovákiában

Michal Hollý – Pleva László

Szlovákia 1918-ig a Magyar Királyság része volt. Az akkori Felvidéken több ménes működött pl.: Pered (1825), Szomolány (1855), Nagyszalánc (1860), Bucsány (1871), Oroszvár (1873), Parnó (1880), Eleonóra Udvar – Pozsony (1889), Gomba (1890).

A trianoni szerződéssel megalakult Csehszlovákiában a szlovák területeken megszüntették a méneseket, 468 tenyészcsovérből 161 maradt.

A harmincas években a mai Szlovákia területén 230 000 – 250 000 lovat, a második világháború után, 1955-ben 209 942 lovat tartottak.

A hatvanas évek kezdetétől a lóállomány nagymértékben csökkenni kezdett. Az európai országok közül példátlanul nagymértékben likvidálták a lóállományt. 1985-re már csak 18 000 ló volt Szlovákia területén.

1993-ban, amikor megalakult az önálló Szlovákia, a lóállomány még mindig csökkenő tendenciát mutatott. 2007-ben már csak 8 000 volt a lovak száma. Ezt az évet vízvázasztónak is nevezhetjük, mert 2008-ban már 11 068 lovat jegyeznek be, és 2009-ben 12 917 ló van nyilvántartásba véve.

Lovak száma a környező országokban a lakosság és a terület függvényében :

Ország	Lovak száma 2008.12.31.	Lovak száma 1 000 lakosra	Lovak száma 1 km ² -re
Ausztria	100 000	12,00	1,19
Lengyelország	350 000	8,97	1,12
Csehország	67 036	6,48	0,85
Magyarország	60 000	5,90	0,64
Szlovákia	11 068	2,15	0,22

Az adatok Fratišek Gráz előadásából származnak

Szlovákiában jelenleg négy ménes található. A Kistapolcsány-i (Topoľčianky) ménest, 1993-ban nemzeti ménessé nyilvánították ahol a lovak központi nyilvántartása található. Ménesek találhatóak még Felsőmotesicén (Motešice), Újbarson (Nový Tekov), és Nagysároson (Veľký Šariš). A Pozsonyligetfalu-i állami lóverseny-pálya szintén részese a mai szlovákiai lótenyésztésnek, hiszen nemzetközi versenyek színhelye.

A lóállomány egészségügyi ellátását teljes mértékben a magánállatorvosok végzik.

Szlovákia 2004. 05. 01-től az EU tagja, ezért köteles betartani az EU által előírt állategészségügyi előírásokat.

A Szlovák Állatorvosi és Élelmiszerügyi Felügyelőség kötelezően előírja a tenyésztőknek a vetélt állatok kétszeri szerológiai vizsgálatát 21 napos intervallumban, és egy kultivációs vizsgálatot a fertőző metritisz (contagious equine metritis) kizárására. Ezeket a vizsgálatokat és mintavételeket teljes egészében a hatóság fizeti.

A tenyésztőknek saját költségükre kötelezően el kell végeztetniük a következő vizsgálatokat:

- a fedezőméneken a fedeztetési időszak előtt és után a tenyésztők kötelesek szerológiai vizsgálatot végeztetni fertőző kevésvérűség, tenyészbenáság és fertőző arteritis kizárására,

valamint a tenyészméneknél még kötelező a Taylorella (Hemophilus) equigenitalis fertőzés kizárása.

- a tenyészkancaikat fedezetetés előtt vizsgálják fertőző kevésvérűség, tenyészbenáság, fertőző arteritis és fertőző méhgyulladás kizárása végett.

- a sportlovakat és az igáslovakat, ha szaporítani szeretnék, szintén a fent említett betegségekre kötelező megvizsgáltatni.

Védőoltást saját költségére csak a lóinfluenza ellen köteles a tenyésztő elvégeztetni, mégpedig olyan oltóanyaggal, ami Szlovákia területén regisztrálva van.

A fedezetési időszakban a hatóság által előírt vizsgálatokat el kell végezni.

A magánállatorvosok létrehozták a Szlovák Hipiatríkus Társaságot (SzHT). Ennek a társaságnak többnyire olyan állatorvosok a tagjai akik lópraxissal foglalkoznak. A hipiatríkus társaság vezetősége ajánlást tett a lovak állategészségügyi ellátására. A sportlovak vakcinázása 6 hónaponként történik lóinfluenza ellen, majd szintén 6 hónaponként EHV 1 fertőzés ellen. Tetanusz ellen éves vakcinációt ajánlott a SzHT.

A sportidény elkezdése előtt takonykór és fertőző kevésvérűség szerológiai vizsgálatok elvégzését javasolják.

A tenyészállatoknál szintén 6 hónaponként kötelező a lóinfluenza elleni védőoltás, majd szintén 6 hónaponként a EHV1 és a EHV4 infekció elleni oltás. A tetanusz oltását évente ajánlják.

Az endoparazitózisok ellen évente négyszeri kezelést javasol a társaság.

Az alábbi táblázat a pozsonyi és zólyomi intézetek által elvégzett vizsgálatok eredményeit tartalmazza:

Intézet	Pozsony						Zólyom					
	2007		2008		2009		2007		2008		2009	
Eredmény	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
Fertőző kevésvérűség	0	1023	0	590	0	799	0	531	0	662	0	453
Takonykór	0	1013	0	531	0	716	0	517	0	654	0	435
Tenyészbenáság	0	376	0	278	0	521	0	197	0	471	0	269
Brucellosis	0	34	0	19	0	65	0	5	0	9	0	2
Fertőző arteritis	11	263	14	253	13	232	11	221	13	489	13	300
Rhinopneumonitis	5	2	2	0	14	7	6	1	3	0	7	0
Rag.méhgyulladás	0	375	0	172	0	304	0	102	0	260	0	80

Az adatok a pozsonyi és zólyomi intézetektől származnak